

BELGISCHE SENAAAT**ZITTING 1997-1998**

21 APRIL 1998

**Wetsvoorstel inzake
ondernemingsparticipatie****ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE**

L.27.421/1

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, eerste kamer, op 13 februari 1998 door de voorzitter van de Senaat verzocht hem van advies te dienen over een wetsvoorstel «inzake ondernemingsparticipatie», heeft op 2 april 1998 het volgende advies gegeven:

Het advies van de Raad van State over het onderhavige voorstel van wet wordt gevraagd binnen de termijn van één maand, zoals bedoeld in artikel 84, eerste lid, 1°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State. Gelet op het groot aantal adviesaanvragen dat terzelfdertijd binnen een maand en binnen drie dagen dient te worden behandeld, dient de afdeling wetgeving zich te beperken tot de hiernavolgende opmerkingen.

STREKKING VAN HET WETSVOORSTEL

Het voor advies voorgelegde wetsvoorstel strekt ertoe een wettelijk kader te creëren voor het opzetten van bedrijfsinterne stelsels waarbij alle of een grote groep van werknemers op een duurzame wijze rechtstreeks of onrechtstreeks betrokken worden bij de ondernemingsresultaten en het ondernemingsbeleid. Dit kader wordt ondernemingsparticipatie genoemd.

Meer in het bijzonder regelt het voorstel:

— de mogelijkheid om in iedere onderneming een participatieplan in te voeren waarbij de nadere regels met betrekking tot de ondernemingsparticipatie worden vastgesteld (artikelen 3 tot 6);

Zie:

Gedr. St. van de Senaat:

1-624 - 1996/1997:

Nr. 1: Wetsvoorstel van de heer Delcroix c.s.

SÉNAT DE BELGIQUE**SESSION DE 1997-1998**

21 AVRIL 1998

**Proposition de loi sur la participation
des travailleurs salariés dans l'entreprise****AVIS DU CONSEIL D'ÉTAT**

L.27.421/1

Le CONSEIL D'ÉTAT, section de législation, première chambre, saisi par le président du Sénat, le 13 février 1998, d'une demande d'avis sur une proposition de loi «sur la participation des travailleurs salariés dans l'entreprise», a donné le 2 avril 1998 l'avis suivant:

L'avis du Conseil d'État est demandé sur la présente proposition de loi dans le délai d'un mois, visé à l'article 84, alinéa 1er, 1°, des lois coordonnées sur le Conseil d'État. Compte tenu du grand nombre de demandes d'avis devant être traitées simultanément, dans le délai d'un mois et dans le délai de trois jours, la section de législation doit se limiter aux observations ci-après.

PORTÉE DE LA PROPOSITION DE LOI

La proposition de loi soumise pour avis tend à créer un cadre légal pour la création de régimes internes au sein des entreprises, selon lesquels l'ensemble ou un groupe important de travailleurs sont directement ou indirectement associés, de manière durable, aux résultats de l'entreprise et à la politique de l'entreprise. Ce cadre est dénommé participation des travailleurs salariés dans l'entreprise.

La proposition règle plus particulièrement:

— la faculté d'instaurer dans toute entreprise un plan de participation, prévoyant les modalités relatives à la participation des travailleurs salariés dans l'entreprise (articles 3 à 6);

Voir:

Document du Sénat:

1-624 - 1996/1997:

N° 1: Proposition de loi de M. Delcroix et consorts.

— de wijze van oprichting van een participatiefonds onder de vorm van een coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid alsmede de structurele participatie, indien de financiële deelneming een bepaalde omvang bereikt (artikelen 7 tot 10);

— het fiscaal regime van de voordelen die de werknemers ingevolge ondernemingsparticipatie kunnen verkrijgen (artikelen 12 en 13);

— het sociaalrechtelijk regime van deze voordelen (artikel 14);

— een aantal noodzakelijke wijzigingen aan de vennootschapswetgeving (artikel 15);

— het toezicht en de sancties op de nieuwe regeling, met inbegrip van de toewijzing van de geschillenberechting aan de hoven en rechtbanken (artikelen 16 tot 23).

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 1

In deze bepaling wordt terecht verwezen naar een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet, wat betekent dat het voorstel niet behoort tot een der aangelegenheden opgesomd in de artikelen 74 en 77 van de Grondwet en dat het aannemen ervan door de Senaat facultatief is. In artikel 1 van het voorstel wordt enkel een uitzondering gemaakt voor artikel 23, welke bepaling artikel 574 van het Gerechtelijk Wetboek beoogt aan te vullen en aldus een aangelegenheid vormt als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Art. 2

1. In het 1° kan de definitie van het begrip «onderneming» aanleiding geven tot verwarring. Er wordt immers verwezen, eensdeels, naar de omschrijving van «binnenlandse vennootschap» zoals die gegeven wordt in het Wetboek Inkomstenbelasting 1992, en, anderdeels, naar de onderneming in de zin van de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen, voor zover deze laatste betrekking heeft op vennootschappen. Aldus wordt tweemaal naar dezelfde soort rechtspersoon verwezen. Het zou dan ook kunnen volstaan te verwijzen naar de vennootschappen die onderworpen zijn aan de vennootschapsbelasting (artikel 179 van het Wetboek van Inkomstenbelasting 1992).

De uitbreiding van het toepassingsgebied tot de groepsvennootschappen (moeder- of dochtervennootschappen) kan bovendien eenvoudiger omschreven worden aan de hand van een wijziging naar het koninklijk besluit van 14 oktober 1991 tot bepaling van de begrippen moedervennootschap en dochtervennootschap voor de toepassing van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen. Die werkwijze zou als voordeel hebben dat een afzonderlijke definitie kan worden gegeven van de term «moeder- of dochtervennootschap».

2. Er dient te worden verduidelijkt of de bestuurder die in het kader van een arbeidsovereenkomst bij de vennootschap is tewerkgesteld, evenzeer als werknemer kan worden gekwalificeerd. Zulks is niet zonder belang voor de vraag wie deel zal uitmaken van de raad van bestuur van het participatiefonds.

3.1. In het 4° kan het gebruik van het woord «participatiefonds» tot verwarring leiden, omdat de wet van 28 juli 1992 houdende fiscale en financiële bepalingen een «participatiefonds» als openbare instelling heeft opgericht met als doel de financiering van kleine en middelgrote ondernemingen te ondersteunen. Hoe dan ook dient verduidelijkt te worden dat de bedoelde coöperatieve vennootschap wordt opgericht als coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid.

— le mode de création d'un fonds de participation sous la forme d'une société coopérative à responsabilité limitée, ainsi que la participation structurelle si la participation financière atteint un volume déterminé (articles 7 à 10);

— le régime fiscal des avantages que les travailleurs peuvent obtenir au titre de la participation dans l'entreprise (articles 12 et 13);

— le régime social de ces avantages (article 14);

— certaines modifications indispensables des lois sur les sociétés commerciales (article 15);

— le contrôle du respect des règles nouvelles et les sanctions, y compris l'attribution du règlement des litiges aux cours et tribunaux (articles 16 à 23).

EXAMEN DU TEXTE

Article 1er

Cette disposition relève à juste titre que la matière réglée est une matière visée à l'article 78 de la Constitution, ce qui signifie que la proposition ne porte pas sur l'une des matières énumérées aux articles 74 et 77 de la Constitution et que son adoption par le Sénat est facultative. L'article 1er de la proposition ne fait une exception que pour l'article 23, disposition qui tend à compléter l'article 574 du Code judiciaire et constitue donc une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

Art. 2

1. Au 1°, la définition de la notion d'«entreprise» peut donner lieu à confusion. En effet, le texte se réfère, d'une part, à la définition de la «société résidente», telle qu'elle figure au Code des impôts sur les revenus 1992, et, d'autre part, à l'entreprise au sens de la loi du 17 juillet 1975 relative à la comptabilité et aux comptes annuels des entreprises, dans la mesure où celle-ci est relative aux sociétés. Il y a donc deux références à la même catégorie de personne morale. Il pourrait suffire, dès lors, de viser les sociétés qui sont assujetties à l'impôt des sociétés (article 179 du Code des impôts sur les revenus 1992).

L'extension du champ d'application aux sociétés de groupe (sociétés mères ou filiales) peut en outre être définie plus simplement au moyen d'une référence à l'arrêté royal du 14 octobre 1991 relatif à la définition des notions de société mère et de société filiale pour l'application des lois coordonnées sur les sociétés commerciales. Ce procédé présenterait l'avantage de pouvoir donner une définition distincte du terme «société mère ou filiale».

2. Il conviendrait de préciser si l'administrateur qui est engagé par la société dans les liens d'un contrat de travail, pourra lui aussi être qualifié de travailleur salarié. Ce point n'est pas sans intérêt pour la question de savoir qui fera partie du conseil d'administration du fonds de participation.

3.1. Au 4°, l'emploi du terme «fonds de participation» peut prêter à confusion, dès lors que la loi du 28 juillet 1992 portant des dispositions fiscales et financières a créé un «fonds de participation» sous la forme d'un établissement public ayant pour but de soutenir le financement des petites et moyennes entreprises. En tout état de cause, il conviendrait de préciser que la société coopérative visée a été créée en tant que société coopérative à responsabilité limitée.

3.2. Wie het initiatief neemt tot de oprichting van deze vennootschap, en of zij eventueel als dochtervennootschap van de onderneming kan worden opgericht, verdient evenzeer verduidelijking.

3.3. Bovendien is de verwijzing naar «inbrengen» dubbelzinnig, omdat die term duidt op verrichtingen waarbij vermogensbestanddelen in ruil voor aandelen ter beschikking van de vennootschap worden gesteld. Aangezien het hier klaarblijkelijk niet gaat om inbrengen in de zin van de vennootschapswetgeving, doch veeleer om geldelijke bijdragen die aan het participatiefonds worden gestort zonder dat deze vennootschap hiervoor gehouden is aandelen uit te geven, of zelfs tot enige andere verplichting gehouden is, verduidelijkt men dat het gaat om «geldelijke bijdragen», veeleer dan om «inbrengen». Dergelijke werkwijze zou ten andere beter stroken met artikel 12 van het voorstel, waarbij de voorgestelde fiscale behandeling van bedoelde inbrengen wordt bepaald.

4. Het is, in het 6°, niet duidelijk welke de precieze functie is van het ondernemingsfonds. Is die functie beperkt tot de verrichtingen van schuldfinanciering, zoals bedoeld in artikel 7, § 3, 2°, van het voorstel? Kennelijk wordt het ondernemingsfonds niet beschouwd als een afzonderlijke rechtspersoon. Daarom rijst de vraag of deze functie niet evenzeer door het participatiefonds kan worden waargenomen, eventueel onder een afzonderlijk beheer, veeleer dan ze toe te vertrouwen aan een afzonderlijke entiteit.

Art. 3

1. In paragraaf 1 dient te worden verduidelijkt welk orgaan binnen de onderneming bevoegd is om het participatieplan op te stellen, en of, behoudens de raad van bestuur, niet ook de algemene vergadering en het orgaan van toezicht betrokken moeten worden bij de opstelling van het participatieplan. In elk geval zal de normatieve tekst nauwer moeten aansluiten bij de desbetreffende artikelsgewijze toelichting waarin uitdrukkelijk de raad van bestuur wordt aangeduid als orgaan bevoegd voor het opstellen van bedoeld plan.

2. In de tweede zin van dezelfde paragraaf moet worden verwezen naar de «vennootschappen van de groep» in plaats van naar de «vennootschappen van de onderneming».

Art. 5

1.1. Uit paragraaf 2, onder meer de laatste zin, zou kunnen worden afgeleid — zie daaromtrent de opmerking 1.2 — dat de participerende werknemer verplicht kan worden bedoelde stortingen te verrichten. Men moet aannemen dat minstens de initiële deelname aan het participatieplan de toestemming van de werknemer behoeft. Indien latere stortingen door looninhouding kunnen worden opgelegd, moet dit uitdrukkelijk uit de normatieve tekst blijken.

1.2. Met betrekking tot de laatste zin van paragraaf 2, rijst bovendien de vraag of het wel degelijk de bedoeling is tot uitdrukking te brengen dat het verplicht karakter van de stortingen aan een bepaald bedrag wordt gebonden, en meer bepaald of deze zin moet gelezen worden als een voorschrift luidens hetwelk de werknemer onder een bepaald bedrag gedwongen kan worden te participeren. Bovendien moet, wat dat bedrag betreft, worden vastgesteld dat er geen overeenstemming is tussen de Nederlandse en de Franse tekst.

3.2. Il convient également de préciser qui prendra l'initiative de créer cette société et si celle-ci pourra éventuellement être créée en tant que filiale de l'entreprise.

3.3. En outre, l'utilisation du terme «apports» est ambiguë, dès lors que ce terme désigne des opérations mettant des éléments patrimoniaux à la disposition de la société en échange d'actions. Comme il ne s'agit manifestement pas, en l'espèce, d'apports au sens de la législation sur les sociétés commerciales, mais plutôt de contributions financières versées au fonds de participation et n'entraînant pas l'obligation pour la société d'émettre des actions, ni quelque autre obligation, il y aurait lieu de préciser qu'il s'agit de «contributions financières» plutôt que d'«apports». Cette formulation serait d'ailleurs plus conforme à l'article 12 de la proposition, qui détermine le traitement fiscal proposé des apports visés.

4. Au 6°, on se demande quelle est la fonction précise du fonds d'entreprise. Cette fonction se limite-t-elle aux opérations de financement de dette visées à l'article 7, § 3, 2°, de la proposition? Le fonds d'entreprise n'est manifestement pas considéré comme une personne morale distincte. La question se pose donc de savoir si on ne pourrait pas attribuer cette fonction au fonds de participation, le cas échéant sous gestion séparée, plutôt que de la confier à une entité distincte.

Art. 3

1. Au paragraphe 1er, il conviendrait de préciser quel organe est compétent, au sein de l'entreprise, pour établir le plan de participation et si, outre le conseil d'administration, il n'y aurait pas lieu d'associer également l'assemblée générale et l'organe de contrôle à l'établissement de ce plan. En tout état de cause, il convient d'assurer une meilleure concordance entre le texte normatif et le commentaire des articles y relatif, qui désigne expressément le conseil d'administration comme étant l'organe compétent pour établir le plan concerné.

2. Dans la seconde phrase du même paragraphe, il conviendrait d'écrire «sociétés du groupe» au lieu de «sociétés de l'entreprise».

Art. 5

1.1. Il pourrait être inféré du paragraphe 2, et notamment de sa dernière phrase — voir à ce sujet l'observation 1.2 ci-dessous — que le travailleur participant peut être tenu d'effectuer les versements visés. Il convient de considérer qu'au moins la participation initiale au plan de participation nécessite l'accord du travailleur. Si des versements ultérieurs peuvent être imposés par voie de retenue sur salaire, ce point devra ressortir expressément du texte normatif.

1.2. En ce qui concerne la dernière phrase du paragraphe 2, il se pose en outre la question de savoir si l'intention est effectivement de disposer que le caractère obligatoire des versements porte sur un montant déterminé et, plus particulièrement, si cette phrase doit être interprétée comme une prescription selon laquelle le travailleur peut être contraint à la participation jusqu'à concurrence d'un montant déterminé. Quant à ce montant, il faut bien constater qu'il y a une discordance entre le texte français et le texte néerlandais.

2.1. In paragraaf 3 kunnen de woorden «of de rechten hierop» enkel betrekking hebben op het verwerven van aandelen. De uitdrukking «rechten op geld» heeft immers geen duidelijke betekenis.

2.2. Doordat de ondernemingsinbreng in het participatieplan kan variëren, bijv. in het licht van de ondernemingsresultaten, bestaat het risico dat het gehele plan enkel door de werknemers moet worden gefinancierd. Het evenwicht in de financiering dreigt hierdoor teloor te gaan.

3. Het opleggen, in paragraaf 7, van afwijkende waarderingscriteria is niet verenigbaar met artikel 35 van de richtlijn 78/660/EEG van de Raad van 25 juli 1978 op grondslag van artikel 54, lid 3, g., van het verdrag betreffende de jaarrekening van bepaalde vennootschapvormen, krachtens welk aandelen in portefeuille gehouden, in beginsel moeten worden gewaardeerd tegen de aanschaffingswaarde. Bovendien ontbreekt een duidelijke regeling terzake prijsbepaling met betrekking tot de uitgifte van nieuwe aandelen van de onderneming: kunnen deze enkel verworven worden tegen fractiewaarde, of tegen nominale waarde, of kan hierbij een hogere waarde worden aangerekend. Wie bepaalt alsdan deze waarde? Deze waardering heeft een aanzienlijke weerslag op de onderlinge positie van de participatievenootschap en de onderneming. Met het oog op de bescherming van rechthebbenden in het participatiefonds, dienen dan ook de procedures terzake in de wet zelf ingeschreven te worden.

Art. 6

De vorming van de wettelijke reserve maakt het voorwerp uit van een bestaande wettelijke verplichting. Het is niet duidelijk in welke mate de naleving van deze verplichting een voorwaarde moet zijn voor de deelname aan een participatieplan.

Art. 7

1. Vooreerst moet worden verwezen naar opmerking 3 bij artikel 5 van het voorstel wat betreft de waardering van de aandelen die het participatiefonds in de onderneming zal verwerven. Het volstaat immers niet deze aangelegenheid over te laten aan de vrije beoordelingsvorming van de leiding van de betrokken vennootschap.

2. Gelet op het groot aantal begunstigden, vooral in grote ondernemingen die voor een participatieplan in aanmerking kunnen komen, en gelet op de omvang van de beleggingen die sommige werknemers hierin kunnen verrichten, verdient het aanbeveling een vorm van beleggersbeschermend toezicht te handhaven. Overigens moet hierbij worden opgemerkt dat de richtlijn 89/298/EEG van de Raad van 17 april 1989 tot coördinatie van de eisen gesteld aan de opstelling van, het toezicht op en de verspreiding van het prospectus dat moet worden gepubliceerd bij een openbare aanbieding van effecten, de Lid-Staten verplichtingen oplegt wanneer effecten die niet reeds op een beurs zijn genoteerd, aan het publiek worden aangeboden. In België werd aan deze verplichting uitvoering gegeven aan de hand van de bepalingen die het toezicht organiseren dat door de Commissie voor het Bank- en Financiewezen wordt uitgeoefend. Derhalve zou het bedoelde toezicht van overeenkomstige toepassing moeten worden verklaard op het aanbod van effecten aan werknemers.

3. De organisatie van een afzonderlijk beheer voor de middelen die als schuldfinanciering in de onderneming zullen worden ingebracht is een vraag van interne organisatie van het participatiefonds. De vooropgestelde doelstelling is zo ruim geformuleerd dat het kan volstaan te bepalen dat deze geldmiddelen aangewend dienen te worden ter financiering van de onderneming. Om dezelfde redenen dient de bevoegdheid bedoeld in paragraaf 4 beperkt te worden, vermits hier, behoudens het beheer van liquiditeiten op korte termijn, een zeer ruime waaier van bestedingsdoeleinden in het vooruitzicht wordt gesteld.

2.1. Dans le texte néerlandais du paragraphe 3, les mots «of de rechten hierop» ne peuvent porter que sur l'acquisition d'actions. En effet, l'expression «rechten op geld» n'a pas de signification précise.

2.2. L'apport de l'entreprise au plan de participation étant variable, notamment en fonction des résultats de l'entreprise, le risque existe que le plan tout entier doive être financé par les seuls travailleurs. L'équilibre du financement risque ainsi de se perdre.

3. L'imposition, au paragraphe 7, de critères d'évaluation dérogatoires est incompatible avec l'article 35 de la directive 78/660/CEE du Conseil du 25 juillet 1978 fondée sur l'article 54, paragraphe 3, sous g), du traité et concernant les comptes annuels de certaines formes de sociétés, en vertu duquel les actions détenues en portefeuille doivent en principe être évaluées au prix d'acquisition. En outre, la proposition ne contient aucune règle claire en ce qui concerne la détermination du prix pour l'émission de nouvelles actions de l'entreprise: ne peuvent-elles être acquises qu'au pair comptable, ou à la valeur nominale, ou peut-on imputer en l'espèce une valeur supérieure? Dans cette dernière hypothèse, qui détermine cette valeur? L'évaluation en cause a une incidence considérable sur les positions respectives de la société de participation et de l'entreprise. En vue de la protection des bénéficiaires du fonds de participation, les procédures y relatives doivent dès lors être inscrites dans la loi même.

Art. 6

La constitution de la réserve légale fait l'objet d'une obligation légale existante. L'on n'aperçoit pas dans quelle mesure le respect de cette obligation doit constituer une condition pour la participation au plan de participation.

Art. 7

1. L'on se référera en premier lieu à l'observation 3 relative à l'article 5 de la proposition, pour ce qui concerne l'évaluation des actions que le fonds de participation acquerra dans l'entreprise. En effet, il ne suffit pas d'accorder en l'espèce une liberté d'appréciation à la direction de la société concernée.

2. Compte tenu du nombre élevé de bénéficiaires, surtout au sein de grandes entreprises, entrant en ligne de compte pour un plan de participation, et compte tenu de l'ampleur des investissements que certains travailleurs peuvent y effectuer, il est recommandé de maintenir une forme de contrôle destiné à protéger les investisseurs. Il convient d'ailleurs d'observer à ce sujet que la directive 89/298/CEE du Conseil du 17 avril 1989 portant coordination des conditions d'établissement, de contrôle et de diffusion du prospectus à publier en cas d'offre publique de valeurs mobilières impose aux États membres des obligations lorsque des valeurs mobilières non encore cotées en bourse font l'objet d'une offre publique. En Belgique, cette obligation a été mise en œuvre par le truchement des dispositions qui organisent le contrôle exercé par la Commission bancaire et financière. Il conviendrait donc de rendre ce contrôle applicable à l'offre de valeurs mobilières aux travailleurs.

3. L'organisation d'une gestion séparée pour les moyens qui seront apportés dans l'entreprise au titre de financement de la dette est une question d'organisation interne du fonds de participation. L'objectif posé comme principe est formulé de manière tellement large qu'il pourrait suffire de disposer que ces fonds doivent être affectés au financement de l'entreprise. Pour les mêmes motifs, la faculté visée au paragraphe 4 doit être limitée, dès lors que, sous réserve de la gestion de liquidités à court terme, un éventail très large d'objectifs d'affectation est proposé.

4. Het zou wenselijk zijn in paragraaf 5 de leningscapaciteit van het participatiefonds kwantitatief te beperken, met het oog op de bescherming van de werknemer.

5. Ten slotte moet worden opgemerkt dat artikel 23 van de tweede richtlijn 77/91/EEG(1) de financiering door de vennootschap van de verwerving van haar aandelen slechts toelaat voorzover het gaat om «verrichtingen ter verkrijging van aandelen door of voor het personeel van de vennootschap of van een met haar verbonden vennootschap». Deze verrichtingen mogen evenwel niet tot gevolg hebben dat het netto-actief daalt tot beneden de drempel van het niet-uitkeerbaar eigen vermogen. De indieners van het voorstel zullen moeten nagaan in welke mate de door hen voorgestelde financieringstechnieken binnen de grenzen van de bedoelde richtlijnbevestiging blijven.

6. De bepaling van paragraaf 6 is ofwel overbodig, ofwel onverenigbaar met de bepalingen die de vennootschappen verplichten het voorkeurrecht van de aandeelhouders te eerbiedigen (artikel 29 van de voornoemde tweede richtlijn).

Art. 8

1. Paragraaf 2 laat in het midden of de bestuurders van het fonds enkel werknemers kunnen zijn, of hun vertegenwoordigers, dan wel ook bestuurders of aandeelhouders van de vennootschap waarin wordt geparticipeerd. In dat laatste geval zou het fonds als dochtervennootschap van de vennootschap kunnen worden beschouwd.

2. De beoordeling van de waarderingen van de aandelen die het participatiefonds verwerft, door de commissaris-revisor van de vennootschap, zoals voorgeschreven in paragraaf 4, kan deze deskundige voor conflicterende uitgangspunten plaatsen.

3. Luidens paragraaf 5 kan de minister van Financiën bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit maatregelen voor het goed beheer en de controle van de participatiefondsen bepalen. Dit voorschrift, aldus geformuleerd, vertoont een interne tegenstrijdigheid. Ofwel is het de bedoeling een subdelegatie te verlenen aan de minister van Financiën, en dan dienen de woorden «bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit» te worden geschrapt; ofwel is het de bedoeling een machtiging aan de Koning te verlenen, met de waarborg van een overleg in Ministerraad, in welk geval deze delegatie als volgt kan worden geredigeerd: «De Koning kan bij een in Ministerraad overlegd besluit maatregelen bepalen voor het goed beheer en de controle van de participatiefondsen.»

Art. 9

1.1. Indien na verloop van de periode van vijf jaar de leden van het participatiefonds uit dat laatste wensen te treden, leidt paragraaf 1 van artikel 9 van het voorstel ertoe dat de aandelen die het fonds in portefeuille houdt, aangeboden moeten worden aan nieuwe aandeelhouders. Het voorstel verduidelijkt echter niet hoe zulk een uittredingsregeling zal worden opgevat. De afwezigheid van een dergelijke regeling is van aard om de financiële waarde van de aandelen in portefeuille ernstig aan te tasten.

1.2. Bovendien moet worden opgemerkt dat een zeer lange en vooral onbepaalde wachtermijn wordt ingesteld, vermits in het

(1) Het betreft de richtlijn van de Raad van 13 december 1976 strekkende tot het coördineren van de waarborgen welke in de Lid-Staten worden verlangd van de vennootschappen in de zin van artikel 58, tweede alinea, van het Verdrag, om de belangen te beschermen zowel van de deelnemers in deze vennootschappen als van derden met betrekking tot de oprichting van de naamloze vennootschap, alsook de instandhouding en wijziging van haar kapitaal, zulks teneinde die waarborgen gelijkwaardig te maken.

4. Il serait indiqué, au paragraphe 5, de limiter quantitativement la capacité d'emprunt du fonds de participation, en vue de la protection du travailleur.

5. Enfin, il convient d'observer que l'article 23 de la deuxième directive 77/91/CEE(1) n'autorise le financement par la société de l'acquisition de ses actions que pour autant qu'il s'agisse d'«opérations effectuées en vue de l'acquisition d'actions par ou pour le personnel de la société ou d'une société liée à celle-ci». Ces opérations ne peuvent toutefois avoir pour effet de faire descendre l'actif net en dessous du seuil des capitaux propres qui ne peuvent pas être distribués. Il incombera aux auteurs de la proposition de vérifier dans quelle mesure les techniques de financement qu'ils proposent restent dans les limites de la disposition précitée de la directive.

6. Le paragraphe 6 est soit superflu, soit incompatible avec les dispositions qui imposent aux sociétés le respect du droit de souscription préférentiel des actionnaires (article 29 de la deuxième directive, susvisée).

Art. 8

1. Le paragraphe 2 ne spécifie pas si les fonctions d'administrateur du fonds sont réservées aux travailleurs et à leurs représentants, ou si elles peuvent être exercées également par des administrateurs ou actionnaires de la société dans laquelle une participation est prise. Dans ce dernier cas, le fonds pourrait être considéré comme une filiale de la société.

2. L'appréciation, par le commissaire-réviseur de la société, de l'évaluation des actions acquises par le fonds de participation, prescrite au paragraphe 4, peut placer cet expert devant des prémisses contradictoires.

3. Selon le paragraphe 5, le ministre des Finances peut prendre, par un arrêté royal délibéré en Conseil des ministres, des mesures en vue d'assurer la bonne gestion et le contrôle des fonds de participation. Ainsi formulée, cette disposition présente une contradiction interne. Soit on entend accorder une subdélégation au ministre des Finances, et dans ce cas il y a lieu de supprimer les mots «par un arrêté royal délibéré en Conseil des ministres», soit on entend accorder une autorisation au Roi, avec la garantie d'une délibération en Conseil des ministres, auquel cas cette délégation pourrait être formulée comme suit: «Le Roi peut, par un arrêté délibéré en Conseil des ministres, fixer des mesures en vue d'assurer la bonne gestion et le contrôle des fonds de participation.»

Art. 9

1.1. Si à l'issue de la période de cinq ans, les membres du fonds de participation veulent en sortir, le paragraphe 1er de l'article 9 de la proposition aura pour effet que les actions que le fonds détient en portefeuille devront être offertes à de nouveaux actionnaires. Toutefois, la proposition ne précise pas comment un tel régime de sortie sera conçu. L'absence de règles pertinentes est de nature à compromettre gravement la valeur financière des actions détenues en portefeuille.

1.2. Il y a lieu d'observer, en outre, qu'il est instauré un délai d'attente très long et surtout indéterminé, dès lors que, dans le cas

(1) Il s'agit de la directive du Conseil du 13 décembre 1976 tendant à coordonner pour les rendre équivalentes les garanties qui sont exigées dans les États membres des sociétés au sens de l'article 58, deuxième alinéa, du traité, en vue de la protection des intérêts tant des associés que des tiers, en ce qui concerne la constitution de la société anonyme ainsi que le maintien ou les modifications de son capital.

geval, bedoeld in artikel 5, § 4, van het voorstel, de uitbetaling eerst kan geschieden vijf jaar na het bereiken van de 25% drempel. Indien de vennootschap geen bijkomende aandelen ter beschikking stelt van het fonds, ten gevolge waarvan de 25% drempel wordt bereikt, zou zij zelf de uittreding kunnen blokkeren.

2. In paragraaf 3 dient te worden verduidelijkt wat het gevolg zal zijn van een beslissing tot vrijwillig verlaten van de onderneming.

Art. 10

Indien de participatie wordt geregeld op het niveau van een dochtervennootschap van een grote groep, komt het als onwaarschijnlijk voor dat de 10% drempel van de moedervennootschap bereikt kan worden.

Of ook bestuurders van de vennootschap door de algemene vergadering kunnen worden voorgedragen, dan wel alleen werknemersvertegenwoordigers, vergt bovendien verduidelijking.

Art. 12 en 13

De coherentie tussen de ontworpen regeling en de andere fiscale bepalingen, die in gelijkaardige voordelen voorzien voor werknemers, vergt bijzondere aandacht. Aldus kunnen werknemers de sommen die zij besteden voor de verwerving van aandelen in de vennootschap die hen tewerkstelt in aftrek nemen van de verschuldigde belasting (artikel 145¹, 4°, van het Wetboek van Inkomstenbelasting 1992). De vraag rijst of deze voordelen kunnen gecumuleerd worden met die welke bepaald zijn in het wetsvoorstel.

Art. 22 en 23

De aanvulling van bestaande wetsbepalingen dient, voor de rechtszekerheid, met de vereiste nauwkeurigheid te gebeuren. Zo dient, wat artikel 22 van het ontwerp betreft, artikel 1 van de wet van 30 juni 1971 te worden aangevuld met een 38°, omdat bij de wet van 13 februari 1998 in die wetsbepaling reeds een 37° werd ingevoegd. Dezelfde opmerking geldt voor artikel 23 van het ontwerp, waarbij artikel 574 van het Gerechtelijk Wetboek moet worden aangevuld met een 11°, omdat bij de wet van 17 juli 1997 deze wetsbepaling reeds aangevuld werd met een 10°.

De kamer was samengesteld uit:

De heer J. DE BRABANDERE, kamervoorzitter;

De heren M. VAN DAMME en D. ALBRECHT, staatsraden;

De heren G. SCHRANS en E. WYMEERSCH, assessoren van de afdeling wetgeving;

Mevrouw A. BECKERS, griffier.

De overeenstemming tussen de Nederlandse en de Franse tekst werd nagezien onder toezicht van de heer M. VAN DAMME.

Het verslag werd uitgebracht door de heer P. DEPUYDT, auditor. De nota van het Coördinatiebureau werd opgesteld en toegelicht door de heer E. VANHERCK, referendaris.

De Griffier,

A. BECKERS.

De Voorzitter,

J. DE BRABANDERE.

visé à l'article 5, § 4, de la proposition, la remise ne peut avoir lieu que cinq ans après que l'on a atteint le seuil des 25%. Si la société ne met pas d'actions supplémentaires à la disposition du fonds, de manière à atteindre le seuil des 25%, elle pourrait elle-même empêcher la sortie.

2. Au paragraphe 3, il conviendrait de préciser quels seront les effets d'une démission volontaire.

Art. 10

Si la participation est organisée au niveau d'une filiale d'un groupe important, il est invraisemblable que le seuil des 10% de la société mère puisse être atteint.

Il y aurait lieu, en outre, de préciser si les administrateurs de la société peuvent, eux aussi, être présentés par l'assemblée générale, ou si cela ne vaut que pour les représentants des travailleurs.

Art. 12 et 13

Il conviendrait d'accorder une attention particulière à la cohérence entre les règles en projet et les autres dispositions fiscales qui prévoient des avantages similaires pour les travailleurs. C'est ainsi que les travailleurs peuvent porter en déduction de la taxe due les montants qu'ils consacrent à l'acquisition d'actions dans la société qui les occupe (article 145¹, 4°, du Code des impôts sur les revenus 1992). La question se pose de savoir si ces avantages peuvent être cumulés avec ceux qui sont prévus par la proposition de loi.

Art. 22 et 23

Dans un souci de sécurité juridique, il conviendrait de compléter avec la précision qui s'impose les dispositions législatives existantes. C'est ainsi qu'à l'article 22 du projet, l'article 1er de la loi du 30 juin 1971 doit être complété par un 38°, la loi du 13 février 1998 ayant déjà inséré un 37° dans cette disposition législative. La même observation vaut pour l'article 23 du projet, l'article 574 du Code judiciaire devant être complété par un 11°, dès lors que la loi du 17 juillet 1997 a déjà complété cette disposition législative par un 10°.

La chambre était composée de:

M. J. DE BRABANDERE, président de chambre;

MM. M. VAN DAMME et D. ALBRECHT, conseillers d'État;

MM. G. SCHRANS et E. WYMEERSCH, assesseurs de la section de législation;

Mme A. BECKERS, greffier.

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de M. M. VAN DAMME.

Le rapport a été présenté par M. P. DEPUYDT, auditor. La note du Bureau de coordination a été rédigée et exposée par M. E. VANHERCK, référendaire.

Le Griffier,

R. BECKERS.

Le Président,

J. DE BRABANDERE.